

Nr 65.

Av herrar **Lindberg** och **Svensson** i Göteborg, *angående straff för fartygsbefälhavare, som visat oförstånd eller varit försumlig i tjänsten.*

Fartygsbefälhavaren intager ombord en ställning, som i åtskilliga hänseenden är av offentlighetsrättslig karaktär. Då fartyget befinner sig utanför de vanliga samhällsmyndigheternas verksamhetsområden, får befälhavaren ombesörja uppgifter, som eljest ankomma på offentlighetsrättsliga befattningshavare. Ett uttryck härför äro befälhavarens befogenheter att använda våld och anhålla enligt 6 och 60 §§ sjömanslagen, d. v. s. att utöva polismyndighet, och att ådöma disciplinstraff enligt 62 § sjömanslagen.

Anmärkningsvärt är emellertid, att befälhavaren icke såsom andra funktionärer är underkastad något allmänt ansvar för sina åtgärder i sin verksamhet som befälhavare. Han är straffrättsligt ansvarig för sina åtgöranden i tjänsten endast i vissa begränsade hänseenden. Så kan han t. ex. ådraga sig straff enligt 74 § sjömanslagen vid missbruk av de nyssnämnda befogenheterna att använda våld eller att ålägga disciplinstraff. Vidare finnas i 286 § och följande paragrafer i sjölagen beskrivna vissa bestämda situationer, i vilka befälhavaren kan bli straffskyldig, t. ex. om han gör sig skyldig till oredlighet mot redare m. fl., om han avviker ur tjänsten, om han går till sjöss med ett i vissa angivna hänseenden bristfälligt fartyg eller om han genom vårdslöshet eller försummelse är vållande till sjöolycka.

Eftersom befälhavarens straffrättsliga ansvar begränsats på detta sätt till vissa uppräknade fall, finnas betydande luckor i hans ansvarsskyldighet. Sålunda kan t. ex. en befälhavare vid navigering av sitt fartyg förfara hur vårdslöst som helst, blott icke någon sjöolycka inträffar. Än mera upprörande är att han vid fartygets förande kan vara redlöst berusad utan att detta föranleder någon påföljd, allt förutsatt att icke sjöolycka inträffar, trots de stora faror, för vilka han härigenom utsätter fartyget och de ombordvarande. Det synes knappast adekvat att, medan lagstiftaren med stor stränghet ingriper mot envar spritpåverkad, som sätter sig vid bilratten — även i fall då någon omedelbar fara icke föreligger — man tillåter, att befälhavaren på ett fartyg, med risk för alla ombordvarande, fartyget och dyrbar last, får vara berusad i tjänsten. Vid flera tillfällen har också inträffat, att berusade fartygsbefälhavare som åtalats måst i brist på tillämpligt lagrum frikännas. Så har nyligen skett i ett fall, då befälhavaren

på en djurgårdsfärja, som hade över 200 passagerare ombord, i sitt berusade tillstånd navigerade vårdslöst.

Det finnes desto större anledning att införa en generell bestämmelse, som ålägger befälhavaren straffrättsligt ansvar för sina förehavanden i tjänsten, som en sådan regel redan gäller för alla övriga ombord anställda. I 82 § sjömanslagen stadgas nämligen, att om någon å fartyget anställd på annat sätt än förut i lagen sagts gjort sig skyldig till förseelse i tjänsten eller brutit mot ordning och skick, han må straffas med böter.

Under åberopande av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i sjölagen införa en allmän regel om straff för fartygsbefälhavare, som visat oförstånd eller varit försumlig i tjänsten.

Stockholm den 19 januari 1950.

Carl Lindberg.

Jerker Svensson.